

CD-672 STEREO

digital

Ole Schmidt /
Gunnar Jansson:

ÖRESUNDSYMFONIN

Niels W. Gade: VIOLIN CONCERTO

Soloists • Ars Nova Vocal Ensemble • Anton Kontra, violin
Malmö Symphony Orchestra
conducted by Ole Schmidt and Paavo Järvi

SCHMIDT, Ole (b. 1928) / **JANSSON, Gunnar** (b. 1944)**Öresundssymfonin** (1993) (*M/s*)**37'45****(The Öresund Symphony)**

- [1] I. Reflexioner i Öresund (Reflections in Öresund) 9'24
Text and music: Ole Schmidt
- [2] II. *Moderato* 7'19
Text: Jacques Werup; Music: Gunnar Jansson
- [3] III. *Andante molto* 8'49
Text: Anonymous; Music: Gunnar Jansson
- [4] IV. *Allegro* 11'45
Music: Ole Schmidt

Soprano solo: **Kari Hamnøy**; Tenor solo: **Anders Lundh****Ars Nova Vocal Ensemble****Malmö Symphony Orchestra** (Leader/solo violin: **Håkan Rudner**)conducted by **Ole Schmidt**

GADE, Niels Wilhelm (1817-1890)**Violin Concerto in D minor, Op.56** (*Breithopf & Härtel*) **27'25**

- [5] I. *Allegro con fuoco* 11'49
- [6] II. Romanze. *Andantino espressivo* 7'42
- [7] III. Rondo scherzando. *Allegro, ma non troppo* 7'40

Anton Kontra, violin**Malmö Symphony Orchestra** (Leader: **Håkan Rudner**)conducted by **Paavo Järvi**

The Öresund Symphony (1993)

The idea for the *Öresund Symphony* originally came from the music enthusiast Stig Jerker Svensson in Helsingborg. The bridge-building project by the two banks Sparbanken Sverige AB and Sparekassen Bikuben AS inspired him to think of a boundless musical bridge between Scania in the south of Sweden and Zealand in Denmark — a symphony for the Öresund straits. When the idea was suggested by the two banks to Gunilla von Bahr, manager of Sweden's Malmö Symphony Orchestra, it was immediately transformed into reality. 'There will be two composers — one Danish, one Swedish — and I know exactly who to ask. The piece will be premiered by Swedish and Danish musicians in collaboration. We shall really build a musical bridge!'

The two composers who were commissioned to write the piece were the Dane Ole Schmidt and the Swede Gunnar Jansson. **Ole Schmidt** is both a composer and a conductor. He has proved himself to be one of Denmark's most proficient composers, with a sincere interest in the individual capabilities of the various instruments. Ole Schmidt himself regards Bartók, Hindemith, Stravinsky and Webern as his most important sources of inspiration; jazz is also a major element in his stylistic world.

Gunnar Jansson is a viola player in the Malmö Symphony Orchestra and is a prolific composer. He has composed choral works and chamber music, but he is best known for his many orchestral pieces. At a time when many composers find it difficult to have their music played, it is remarkable that all of Gunnar Jansson's works have been performed. There are many reasons for this: Jansson's music is always well-thought-out from the performers' point of view, and his music has a special atmosphere redolent of the sea and of shifting Scandinavian light.

Work on the composition began in the spring of 1993 and continued until mid-September. It was decided that the work should have four movements, which should be shared between the composers. When the lots were drawn Ole Schmidt was given the first and fourth movements, whilst Gunnar Jansson was allocated the second and third. The two composers had already ascertained that they had stylistic similarities, but their collaboration on the *Öresund Symphony* proved that they could to a surprising extent be in agreement about the details. Despite the fact that there are two composers, many ideas are shared by the various movements.

Ole Schmidt writes of the first movement: 'It struck me that, despite many conferences, nobody had asked the innumerable larger and smaller sea creatures which inhabit the Öresund straits what *they* thought of the bridge project. I thought it reasonable to establish contact with representatives of these creatures and ascertain

their unfathomable opinion. The utterances of the sea creatures form the basis for the structure both of the text and of the music. Their final opinion is: "Whatever will happen to us?"

Gunnar Jansson says of the two middle movements: 'As my thoughts circled around the building of a cultural bridge and the fact that Scania has only been under Swedish rule for 350 years, I found it natural to seek out an ancient text written before the Treaty of Roskilde and, in this manner, to link Zealand with Scania. I found what I was looking for in *En fuldtro ven* (A Faithful Friend) and from this, almost immediately, there grew a folk-song melody which became the raw material for the third movement.

The second movement was to function as a transition from the present to the past. Here there should also be place for the soloists (soprano and tenor). It was natural for me to turn to Jacques Werup and ask for a text which had associations with the ancient text that I had already chosen. Musically this movement contains certain impulses from the first movement, in order to unify the symphony.'

Ole Schmidt returns in the last movement, and writes as follows: 'In the fourth movement I concentrate on the building of the bridge itself — a fascination with the massive forces which shall be brought into play so that such a huge project can be carried through to completion. A quiet secondary theme, however, also depicts joy at being able to drive over the bridge. There remains fear in the back of the mind, though — fear that what ought to go so well might go so terribly wrong. I have enough fantasy to imagine what would happen if an oil tanker were to crash into the heavily traffic-laden bridge, or if the tunnel were to fill with water, drowning hundreds of people in a claustrophobic hell. So the fourth movement is also about the possibility of disaster. It ends beautifully, though: a solo violin introduces a reflective mood. The ending is both concise and forceful. The listener himself can decide which musical aspects are especially appropriate to his or her own temperament. It depends whether you are an optimist or a pessimist.'

Niels W. Gade: Violin Concerto in D minor, Op.56 (1880)

At the age of seventeen **Niels Wilhelm Gade** was already a member of the Royal Danish Orchestra, having made his debut as a violinist the previous year. This was the beginning of a great career: Gade was Denmark's leading musical figure from the middle of the century until his death forty years later. This position was assured by his many compositions and his many contributions as an administrator, teacher and

conductor. He made his breakthrough as a composer in 1840 with the overture *Gjenklang af Ossian* (Echoes of Ossian), with which he won first prize in a Danish competition (in which Louis Spohr was a jury member). Two years later his enterprise led him to a decisive moment in his life: when the reaction to his *First Symphony* (BIS-CD-339) in Copenhagen was indifferent, he sent the score to Felix Mendelssohn-Bartholdy in Leipzig. Mendelssohn wrote an enthusiastic reply the very day he read through the symphony, and premièred it three months later. With this, Gade's fortune was assured. He was granted a scholarship to travel to Leipzig, the musical Mecca of the period. Mendelssohn found him a teaching position at the Conservatory and made him assistant conductor at the renowned Gewandhaus concerts (Gade was the conductor at the first performance of Mendelssohn's *Violin Concerto in E minor*). In 1847 he was appointed regular conductor, but he returned home in 1848 when war broke out between Prussian and Denmark.

For more than forty years he was very active in all areas of musical life, not least as an advocate of the modern music of the period. As a composer he first developed a Nordic style, but from the middle of the century he increasingly assimilated the prevalent Central European musical language.

Naturally he wrote music for his own instrument: three *Violin Sonatas* (Opp.6, 21 and 59), a *Capriccio* for violin and orchestra and the *Violin Concerto in D minor*, which was written in 1880. It was first performed by the most renowned violinist of the day, Joseph Joachim, with whom Gade enjoyed many years of friendship. Both men arrived in Leipzig in the same year, although Joachim was considerably younger. The concerto was performed by the Musical Society in Copenhagen on 30th November 1882; Anton Svendsen was the soloist and Gade himself conducted.

The concerto is predominantly lyrical. It is characterised by beautiful melodies, usually given to the soloist; the rôle of the orchestra is discreet. Both themes in the first movement are *cantabile*, and in the development section there is an orchestral *tutti* which tends towards drama before the soloist takes over with calm melodies. Just before the return of the main theme there is a cadenza. The movement ends with an orchestral passage followed by lively figurations.

The second movement is in three sections. A faster, darkly-coloured middle section is surrounded by the songful melodies of the romance.

The finale, which moves to the major key, is a rondo and contains far greater contrasts than the previous movements. The rondo theme itself is lively and dance-like, and the episodes offer contrast with their lyrical themes, changes of key and more

thoroughly worked-out orchestral writing than in the earlier movements. Here the soloist can display his technical expertise to a greater extent than earlier.

'Violinists will thank you for enriching their repertoire,' wrote Joachim in a letter to the composer.

Kari Hammøy studied at the Music Conservatory in Oslo and at the Opera Academy and Royal Danish Music Conservatory in Copenhagen.

Anders Lundh studied at the Malmö College of Music and at the Opera Academy in Copenhagen. He is much in demand as an oratorio singer and he has an extensive repertoire.

The vocal ensemble **Ars Nova** has concentrated principally on the polyphonic church music of the Renaissance and on experimental contemporary vocal music. The group is one of Scandinavia's leading chamber choirs, having given over 600 concerts and made numerous tours. Ars Nova has won prizes on many occasions both in Denmark and internationally.

Anton Kontra was born in Budapest in 1932. After winning the major Bach competition in Budapest and Leipzig he settled in Scandinavia, where he soon established himself as an eminent violinist. He was orchestral leader in Copenhagen for 24 years before becoming principal leader of the Malmö Symphony Orchestra. Many Danish composers have written violin concertos for him, including Per Nørgård, Vagn Holmboe and Niels Viggo Bentzon. In total he has performed some thirty violin concertos. He is also leader of the Kontra Quartet and has toured with Victor Borge. He has been awarded the Carl Nielsen Prize and the Prize of the Danish Music Critics; in 1993 he was appointed Ridder af Dannebrog by the Queen of Denmark. He appears on 10 other BIS records.

As a conductor **Ole Schmidt** has contributed to a series of successes for modern Danish music. He is internationally renowned as a Nielsen interpreter. He has worked with the major Scandinavian orchestras and also with the New Philharmonia Orchestra, all the BBC symphony orchestras as well as symphony orchestras in Jerusalem, Berlin, Hamburg, Oakland and Hartford. From 1958 until 1965 he was chief conductor of the Royal Danish Ballet. He has also been a guest professor at the Juilliard School in New York, and he appears on 2 other BIS records.

Paavo Järvi was born in Tallinn in 1962, where he studied at the Conservatory until his family emigrated to the USA in 1980. He continued his studies at the Juilliard School and the Curtis Institute with Leonard Bernstein and Michael Tilson Thomas. He has been the director of the ensemble Lyra Borealis and of the Chamber Players of Toronto. In 1994 Paavo Järvi became chief conductor of the Malmö Symphony Orchestra. He has conducted the principal orchestras in the Nordic countries and has enjoyed great success with the Royal Philharmonic Orchestra in London. He appears on 5 other BIS records.

In recent years the **Malmö Symphony Orchestra** has developed into one of Scandinavia's leading orchestras. Concerts and records by the orchestra have received wide acclaim from the critics. The orchestra has won international prizes for its records. And during a recent tour of Germany, the critics praised the orchestra and held it up as a model for German orchestras. The Malmö Symphony Orchestra now has a staff of 87 players. The orchestra is renowned for its interpretations of the major works of the Romantic period which it performs with striking intensity. Several contemporary composers have specially requested that the orchestra should be chosen to record their works. But a major part of the orchestra's repertoire consists, naturally, of music from the classical period including the symphonies of Haydn, Mozart and Ludwig van Beethoven. The orchestra appears on 21 other BIS CDs.

Öresundssymfonin (1993)

Idén till *Öresundssymfonin* föddes ursprungligen hos musikentusiasten Stig Jerker Svensson i Helsingborg. Sparbanken Sverige AB och Sparekassen Bikuben ASs Brobygggarprojekt inspirerade honom till tanke på en gränslös musikalisk bro mellan Skåne och Sjælland — En *Öresundssymfoni*. När tanken presenterades för Gunilla von Bahr av de två bankerna transformerades den omedelbart i handling: "Det skall vara två kompositörer — en dansk och en svensk — jag vet vilka jag skall be. Verket skall uppföras i samarbete med svenska och danska musiker. Vi skall verkligen bygga en musikalisk bro!"

De två som skulle bygga verket var dansken **Ole Schmidt** och svensken **Gunnar Jansson**. Ole Schmidt är både tonsättare och dirigent. Som tonsättare har han visat sig vara en av Danmarks hantverksskickligaste med ett djupt intresse för de olika instrumentens individuella möjligheter. Ole Schmidt betraktar själv Bartók,

Hindemith, Stravinsky och Webern som sina främsta förebilder. Jazzen är också ett viktigt element i hans stilistiska jordmån. Gunnar Jansson är altviolinist i MSO och en mycket produktiv tonsättare. Han har komponerat kör- och kammarmusik, men framförallt ett stort antal verk för orkester. Under en tid då många tonsättare har svårt att få sin musik uppförd, är det anmärkningsvärt att han har fått alla sina verk framförda. Det finns flera anledningar till detta: Gunnar Jansson skriver alltid speltekniskt välgenomtänkt, och hans musik har en helt speciell atmosfär, som doftar av hav och ljusdagrar.

Kompositionsarbetet inleddes under våren 1993 och pågick fram till mitten av september. Man beslöt att skriva flersatsigt och att dela på satserna. Vid lott-dragningen fick Ole Schmidt satserna 1 och 4 medan Gunnar Jansson tilldelades satserna 2 och 3. De två tonsättarna hade redan tidigare lagt märke till att de hade stilistiska beröringspunkter, men arbetet med *Öresundssymfonin* visade ändå att man kunde vara överraskande ense t.o.m. om detaljer och det finns flera trådar som löper mellan satserna trots att de har olika upphovsmän.

Ole Schmidt skriver om första satsen: "Det slog mig att trots oräkneliga möten hade ingen instans tillfrågat de otaliga större och mindre havsdjur som lever i Öresund om *deras* mening om broprojektet. Jag menade att det var rimligt att etablera kontakt med representanter för dessa varelser och utvärdera deras oförgräpliga mening. Varelsens uttalanden ligger till grund för både textens och musikens utformning. Dess sista mening är 'Vad skall då ske med oss?...!'"

Gunnar Jansson om de två mitsatserna: "Då mina tankar kretsade kring det kulturella brobyggandet och det faktum att Skåne inte varit under svensk överhöghet mer än knappt 350 år, fann jag det naturligt att leta efter en gammal text tillkommen före freden i Roskilde och på så vis länka samman Sjælland med Skåne. I *En fuldtro ven* fann jag den text jag sökte och ur denna ljud, nästan omedelbart, en folkvisemelodi, som fick bli material till den tredje satsen.

Andra satsen skulle fungera som en överledning från nutid till dåtid. Här skulle också ges plats för solisterna (sopran, tenor). För mej var det naturligt att vända mej till Jacques Werup och be om en text som hade anknytning till den redan valda gamla texten. Musikaliskt har satsen hämtat vissa impulser från den första, för att på så vis binda samman symfonin."

Ole Schmidt återvänder i sista satsen, som han själv kommenterar: "I fjärde satsen koncentrerar jag mig på själva byggandet av bron. Fascinationen över de väldiga krafter som skall sättas i spel för att ett sådant jätteprojekt skall kunna förverkligas.

Men i ett stilla sidotema skildras också glädjen över att köra över brospannen. Och ändå lurar en rädsla i bakhuvudet. Rädslan att det som skulle gå så bra går så förskräckligt illa. Jag har fantasi nog till att föreställa mig vad skulle ske om en oljetanker seglade på den stark trafikerade bron eller att tunneln vattenfylles och hundratals människor omkommer i ett klaustrofobiskt helvete. Det handlar den fjärde satsen också om — Den möjliga katastrofen. Men satsen slutar vackert. En ensam violin stämmer sinnet till eftertanke. Därefter sättes en kort och kraftig punkt. Åhöraren kan själv välja vilka musikaliska aspekter som passar speciellt till hans/hennes temperament. Det hänger på om man är optimist eller pessimist.”

Niels W. Gade: Violinkonsert d-moll op.56 (1880)

Vid 17 års ålder satt **Niels Wilhelm Gade** redan i Det Kongelige Kapel, efter att ha debuterat som violinist föregående år. Det var inledningen till en stor karriär; Gade var Danmarks ledande musikpersonlighet från seklets mitt och 40 år framåt. Han var det i kraft av sina många kompositioner och tack vare sina insatser som administratör, lärare och dirigent. Hans genombrott som tonsättare kom 1840 med uvertyren *Efterklange af Ossian* för vilken han vann första pris i en dansk tävling med Louis Spohr i jury. Två år senare ledde hans företagsamhet till en avgörande vändning i hans liv; då man i Köpenhamn ställde sig kallsinnig till hans *första symfoni* (BIS-CD-339), sände han den till Felix Mendelssohn-Bartholdy i Leipzig. Denne skrev ett entusiastiskt svarsbrev samma dag han läst symfonin och uruppförde den tre månader senare. Därmed var Gades lycka gjord. Han fick ett stipendium för att resa till Leipzig, dåtidens musikaliska Mecka. Där gjorde Mendelssohn honom dels till lärare vid konservatoriet, dels till assisterande dirigent vid de redan berömda Gewandhauskonserterna. (Gade dirigerade då Mendelssohns *violinkonsert e-moll* uruppfördes). Från 1847 var han ordinarie dirigent men återvände hem 1948 då kriget mellan Preussen och Danmark bröt ut.

Under mer än 40 år var han sedan febrilt verksam på musikens alla fält, inte minst som introduktör av samtidens moderna tonkonst. Som tonsättare utvecklade han först en nordiskt färgad stil, men kom från seklets mitt att alltmer assimilera det rådande centraleuropeiska tonspråket.

Han skrev naturligtvis för sitt instrument, det blev tre sonater, op.6, 21 och 59, ett *Capriccio* för violin och orkester och *violinkonserten i d-moll*, som skrevs 1880. Den uruppfördes av tidens mest namnkunnige violinist, Joseph Joachim, med vilken Gade hade ett livslångt vänskapsförhållande. Båda hade kommit samma år till Leipzig, men

Joachim var väsentligt yngre. Konserten spelades i Musikföreningen i Köpenhamn den 30 november 1882. Anton Svendsen var solist och Gade dirigerade.

Konserten är övervägande lyrisk. Den präglas av skön melodik, oftast förlagd till solöstämman, orkestern spelar en diskret roll. Första satsens båda teman är kantabla, i genomföringsdelen finns ett orkestertutti, som tenderar att bli dramatiskt, men solisten tar över med lugna melodier. Strax före huvudtemats återinträde finns ett kadenserande parti. Satsen klingar ut i livliga figurationer efter ett orkesterparti.

Andra satsen är tredelad. En snabbare, mörkt färgad mellandel omges av romansens kantabla melodik.

Finalen, som går i dur, är ett rondo och alltså mer kontrastrik än de tidigare satserna. Rondotemat är livfullt och dansant, de mellanliggande episoderna kontrasterar både med lyriska teman, tonartsbyten och en mera genomarbetad orkestersats än i de tidigare satserna. Solisten får här visa upp sitt tekniska kunnande i högre grad än tidigare.

”Violinisterna kommer att tacka Dig för att Du berikat deras repertoar” skrev Joachim i ett brev till tonsättaren.

Kari Hamnøy är utbildad vid Musikkonservatoriet i Oslo och vid Operaakademiet samt Det Kgl. Danske Musikkonservatorium i Köpenhamn.

Anders Lundh har studerat vid Musikhögskolan i Malmö och vid Operaakademiet i Köpenhamn. Han är en efterfrågad oratoriesångare med en omfattande repertoar.

Vokalgruppen Ars Nova har framförallt ägnat sig åt renässansens flerstämmiga kyrkomusik och vår tids experimentella vokalmusik. Ensemblen är en av de främsta skandinaviska kammarkörerna med över 600 konserter och talrika turnéer bakom sig. Ars Nova har prisbelönats vid ett flertal tillfällen både i Danmark och internationellt.

Anton Kontra föddes i Budapest 1932. Efter att ha vunnit den stora Bach-tävlingen i Budapest och Leipzig bosatte han sig i Skandinavien där han snabbt etablerade sig som en av de ledande violinister. Under 24 år var han konsertmästare i Köpenhamn innan han blev MSOs förste konsertmästare. Flera danska tonsättare har tillägnat honom violinkonserter, bland dem Per Norgård, Vagn Holmboe och Niels Viggo Bentzon. Totalt har han framfört ett 30-tal violinkonserter. Anton Kontra är också primarie i Kontraktvartetten och har även turnerat med Victor Borge. Han har förärats

den stora Carl Nielsen-priset och den danska musikkritikernas pris och utsågs till Ridder af Dannebrog av danska Drottningen 1993.

I sin dirigeringsverksamhet har **Ole Schmidt** starkt bidragit till en rad framgångar för nyare dansk musik. Han har blivit internationellt känd som Nielsentolkare. Ole Schmidt har, förutom alla de skandinaviska orkestrarna, dirigerat New Philharmonia Orchestra, alla BBCs symfoniorkestrar, symfoniorkestrarna i Jerusalem, Berlin, Hamburg, Oakland och Hartford. Från 1958 till 1965 var han kapellmästare hos Den Kgl. Ballet. Han har också varit gästprofessor vid Juilliard School i New York.

Paavo Järvi föddes 1962 i Tallinn där han studerade vid konservatoriet fram till 1980 då familjen emigrerade till USA. Han fortsatte sina studier vid Juilliard School och Curtis Institute för bl.a. Leonard Bernstein och Michael Tilson Thomas. Han har varit ledare för Lyra Borealis och Chamber Players of Toronto. 1994 blev Paavo Järvi chefsdirigent för MSO. Han har dirigerat alla ledande orkestrar i de nordiska länderna och har haft stor framgång med Londons Royal Philharmonic Orchestra. Han har gjort ett flertal inspelningar för BIS.

På senare år har **Malmö SymfoniOrkester** utvecklats till en av Skandinavien ledande orkestrar. Orkesterns konserter och inspelningar har rosats av kritikerna. Med sina inspelningar har orkestern vunnit internationella pris, och under en turné i Tyskland framhöll kritikerna orkestern som en förebild för tyska orkestrar. Malmö SymfoniOrkester har nu 87 medlemmar, och är särskilt bekant för sina tolkningar av de stora romantiska verken, som den spelar med stor intensitet. Flera samtida tonsättare har särskilt bett att just denna orkester skulle spela in deras verk. Men en stor del av orkesterns repertoar består naturligtvis av musik från den klassiska tiden, däribland symfonier av Joseph Haydn, W.A. Mozart och Ludwig van Beethoven. Orkestern medverkar på ytterligare 21 CD hos BIS.

Øresundssymfonien (1993)

Idéen til *Øresundssymfonien* opstod oprindeligt hos musikentusiasten Stig Jerker Svensson i Helsingborg. Sparbanken Sverige AB og Sparekassen Bikuben A/S' Brobygger-projekt inspirerede ham til tanken om en grænseløs, musikalsk bro mellem Skåne og Sjælland – en *Øresundssymfoni*. Da de to banker præsenterede tanken for Gunilla von Bahr, blev den omgående omsat i handling: "Der skal være to komponister – en dansk og en svensk – jeg ved, hvem det skal være. Værket skal opføres i samarbejde med svenske og danske musikere. Vi skal virkelig bygge en musikalsk bro!".

De to, som skulle bygge værket var danskeren **Ole Schmidt** og svenskeren **Gunnar Jansson**. Ole Schmidt er både komponist og dirigent. Som komponist har han vist sig at være en af de bedste i Danmark til sit håndværk med en dyb interesse for de forskellige instrumenters individuelle muligheder. Ole Schmidt betragter selv Bartók, Hindemith, Stravinsky og Webern som sine største forbilleder, men jazzen er også et vigtigt element i hans stilistiske baggrund. Gunnar Jansson er altviolinist i Malmö SymfoniOrkester og en meget produktiv komponist. Han har komponeret både kor- og kammermusik, men først og fremmest et stort antal orkesterværker. I en tid, hvor mange komponister har problemer med at få deres værker opført, er det bemærkelsesværdigt, at han har fået samtlige sine værker opført. Det er der flere grunde til: Gunnar Jansson skriver altid teknisk velovervejet, og hans musik har en helt speciel karakter, som dufter af hav og lyse dage.

Arbejdet med værket indledtes i foråret 1993 og stod på intil midten af september. Det blev besluttet at skrive flere satser, og at komponisterne skulle dele satserne mellem sig. Ved lodtrækning fik Ole Schmidt satserne 1 og 4, mens satserne 2 og 3 gik til Gunnar Jansson. De to komponister var allerede på et tidligere tidspunkt blevet klar over, at de havde stilistiske fællestræk, men arbejdet med *Øresundssymfonien* viste alligevel, at man kan være overraskende enige selv om detaljer, og der går en rød tråd gennem alle satserne til trods for at de ikke har samme ophavsmand.

Ole Schmidt skriver om første sats: "Det slog mig, at der trods mange møder ikke var nogen, som havde bedt de utallige større og mindre dyr, som lever i Øresund, om *deres* mening om brobyggeriet. Jeg mente, at det kun var rimeligt at etablere en kontakt med repræsentanter for disse skabninger for at få deres uforgribelige mening at vide. Skabningernes udtalelser ligger til grund for både tekstens og musikkens udformning. Deres sidste udtalelse lyder: "hvad vil der mon ske med os?...!"

Gunnar Jansson siger om de to midtersatser: "Da mine tanker kredsedde om det kulturelle brobyggeri og om det faktum, at Skåne ikke har været under svensk herre-

dømme i mere end knap 350 år, fandt jeg det naturligt at lede efter en gammel tekst, der var blevet til før freden i Roskilde, og således knytte Sjælland og Skåne sammen. I *En fuldtro ven* fandt jeg den tekst, jeg søgte, og ud af den tonede næsten af sig selv en folkevisse, som dannede grundlag for den tredje sats. Den anden sats skulle fungere som en overgang fra nutid til datid. Her skulle der også være plads til solisterne (sopran, tenor). For mig var det naturligt at henvende mig til Jacques Werup og bede ham om en tekst, som havde tilknytning til den allerede valgte gamle tekst. Musikalsk set indeholder satsen visse impulser fra den første sats for på den måde at binde symfonien sammen.”

Ole Schmidt vender tilbage i den sidste sats, som han selv har følgende kommentater til: ”I fjerde sats koncentrerer jeg mig om selve bygningen af broen. Fascinationen over de vældige kræfter, der skal sættes i gang for at et sådant kæmpeprojekt skal blive til virkelighed. Men i et stille sidetema skildres også glæden ved at køre over broen. Selvom der i baghovedet lurer en angst. Angsten for at det, som skulle gå så godt, går grueligt galt. Jeg har fantasi nok til at forestille mig, hvad der ville ske, hvis en olietanker påsejlede den stærkt trafikerede bro, eller hvis tunnelen fyldtes med vand og hundredevis af mennesker omkom i et klaustrofobisk helvede. Det handler den fjerde sats også om — den mulige katastrofe. Men satsen slutter smukt. En ensom violin stemmer sindet til eftertanke. Derefter sættes et kort og kraftfuldt punktum. Tilhøreren kan selv vælge, hvilke musikalske aspekter, som i særlig grad passer til hans/hennes temperament. Det afhænger af, om man er optimist eller pessimist.”

Niels W. Gade: Violinkoncert d-moll opus 56 (1880)

I en alder af 17 år sad **Niels Wilhelm Gade** allerede i Det Kongelige Kapel, efter at han året før var debuteret som violinist. Dette var begyndelsen til en stor karriere; Gade var Danmarks førende musikpersonlighed fra midten af århundredet og 40 år frem i tiden. Det var han i kraft af sine mange kompositioner og takket være sin indsats som administrator, lærer og dirigent. Hans gennembrund som komponist kom i 1840 med Ouverturen *Gjenklang af Ossian*, som indbragte ham førstepræmie ved en dank konkurrence med Louis Spohr i dommerkomitéen. To år senere førte hans foretagsomhed til en afgørende vending i hans liv; da man i København ikke brød sig om hans *første symfoni* (BIS-CD-339), sendte han den til Felix Mendelssohn-Bartholdy i Leipzig. Denne skrev et entusiastisk svar samme dag, som han havde læst symfonien, og uropførelsen fandt sted 3 måneder senere. Dermed var Gades lykke

gjort. Han fik et stipendium til at rejse til Leipzig, datidens musikalske Mekka. Der gjorde Mendelssohn ham dels til lærer ved konservatoriet, dels til assisterende dirigent ved de allerede berømte Gewandhaus-koncerter. (Gade dirigerede ved uopførelsen af Mendelssohns *violinkoncert*). Fra 1847 var han almindelig dirigent, men vendte hjem i 1848, da krigen mellem Preussen og Danmark brød ud.

Derefter var han i mere end 40 år stærkt engageret i alle musikkens aspekter, ikke mindst som den, der introducerede samtidens moderne kompositioner. Som komponist udviklede han først en nordisk inspireret stil, men fra midten af århundredet blev han stadig mere påvirket af den fremherskende centraleuropæiske stil.

Han skrev naturligvis til sit eget instrument, det blev til tre sonater, op 6, 21 og 59, et *Capriccio* for violin og orkester samt *violinkoncerten i d-moll*, som blev skrevet i 1880. Den uopførtes af datidens mest berømte violinist, Joseph Joachim, som Gade havde et livslangt venskab med. Begge kom til Leipzig samme år, men Joachim var væsentligt yngre. Koncerten blev spillet i Musikforeningen i København den 30. november 1882. Anton Svendsen var solist og Gade dirigerede.

Koncerten er overvejende lyrisk. Den præges af skøn melodik, oftest overladt til solostemmen; orkestret spiller en diskret rolle. Begge førstesatsens temaer er kantable, i overgangsdelen findes et orkestertutti, som tenderer til at blive dramatisk, men solisten tager over med rolige melodier. Umiddelbart før hovedtemaet kommer igen, er der et kadenceparti. Satsen klinger ud i livlige figurationer efter et orkesterparti.

Andensatsen er tredelt. En hurtigere, mørkere mellemdel omgives af romancens kantable melodik.

Finalen, som er i dur, er et rondo og er således mere kontrastrig end de tidligere sater. Rondotemaet er livfuldt og dansende og de mellemliggende stykker giver kontrast i form af lyriske temaer, toneartsskifter og en mere gennearbejdet orkestersats end i de tidligere sater. Solisten får her lov til at vise sin tekniske kunnen i højere grad end tidligere.

"Violinisterne vil takke dig for, at du har beriget deres repertoire", skrev Joachim i et brev til komponisten.

Kari Hamnøy er uddannet ved Musikkonservatoriet i Oslo og ved Operaakademiet samt ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium i København. Hun optræder regelmæssigt som oratoriesolist i Norge og Danmark.

Anders Lundh har studeret ved Musikhøjskolen i Malmö og ved Operaakademiet i København. Han er en efterspurgt oratoriesanger med et omfattende repertoire.

Vokalgruppen Ars Nova har fremfor alt koncentreret sig om renæssancens flerstemmige kirkemusik og vor tids eksperimentelle vokalmusik. Ensemblet er et af de dygtigste skandinaviske kammerkor med over 600 koncerter og talrige turnéer bag sig. Ars Nova har ved flere lejligheder modtaget priser både i Danmark og internationalt.

Anton Kontra blev født i Budapest 1932. Efter at have vundet den store Bach-konkurrence i Budapest og Leipzig bosatte han sig i Skandinavien, hvor han hurtigt etablerede sig som en af de førende violinister. I 21 år var han koncertmester i København, inden han blev Malmö SymfoniOrkestres første koncertmester. Flere danske komponister har tilegnet ham violinkoncerter, heriblandt Per Nørgård, Vagn Holmboe og Niels Viggo Bentzon. Sammenlagt har han opført mere end tredive violinkoncerter. Anton Kontra er ligeledes primaria i Kontraktvartetten og har endvidere turneret med Victor Borge. Han har modtaget den store Carl Nielsen-pris samt de danske musikkritikeres pris og blev i 1993 slået til Ridder af Dannebrog af den danske dronning.

Som aktiv dirigent har **Ole Schmidt** en stor del af æren for, at megen nyere dansk musik har haft succes. Han er blevet internationalt kendt som Nielsen-fortolker. Ole Schmidt har, ud over alle de skandinaviske orkestre, dirigeret New Philharmonia Orchestra, alle BBC's symfoniorkestre, og symfoniorkestrene i Jerusalem, Berlin, Hamborg, Oakland og Hartford. Fra 1958 til 1965 var han kapelmester ved Den Kgl. Ballet. Han har endvidere været gæsteforelæser ved Juilliard School i New York.

Paavo Järvi blev født i 1962 i Tallinn, hvor han studerede ved konservatoriet indtil 1980, da familien emigrerede til USA. Han fortsatte sine studier ved Juilliard School og Curtis Institute hos bl.a. Leonard Bernstein og Michael Tilson Thomas. Han har været leder for Lyra Borealis og Chamber Players of Toronto. I 1994 blev Paavo Järvi chefdirigent for Malmö SymfoniOrkester. Han har dirigeret alle førende orkestre i de nordiske lande og har haft stor fremgang med Londons Royal Philharmonic Orchestra. Han har lavet adskillige indspilninger for BIS.

The Malmö Symphony
Öresund Symphony with
 and co-composer. Gunnar
 composer of the symphony
 Werup follow the rehearsal
 the project initiators B
 Sverige AB), Steen A
 Bikuben AS) and the B
 Sven Persson.

orchestra rehearsing the
 Ole Schmidt, conductor
 Jansson, the other co-
 y, and the poet Jacques
 als intensely along with
 til Åkeson (Sparbanken
 e Bache (Sparekassen
 byggarna project director

I de senere år har **Malmö SymfoniOrkester** udviklet sig til et af Skandinaviens førende orkestre. Orkestrets koncerter og pladeindspilninger har fået stor hyldelse fra kritikerne. Orkestret har vundet internationale priser for sine plader; under en tur til Tyskland for nylig roste kritikerne orkestret og fremholdt det som et eksempel for de tyske orkestre. Malmö SymfoniOrkester tæller nu 87 musikere og er kendt for sine fortolkninger af større romantiske værker, som opføres med stor intensitet. Flere nutidige komponister har særligt anmodet om, at netop det orkester vælges til at indspille deres værker. Men en stor del af orkestrets repertoire består naturligvis af musik fra den klassiske periode, heriblandt symfonier af Haydn, Mozart og Ludwig van Beethoven. Orkestret har udgivet 21 andre BIS CD'er.

Die Öresund-Symphonie (1993)

Die Idee der *Öresund-Symphonie* wurde ursprünglich beim Musikliebhaber Stig Jerker Svensson in Helsingborg geboren. Das Brückenbauprojekt der Banken Sparbanken Sverige AB und Sparekassen Bikuben AS erweckte bei ihm den Gedanken an eine grenzenlose musikalische Brücke zwischen Schonen und Seeland — Eine Öresund-Symphonie. Als die beiden Banken an Gunilla von Bahr mit dem Gedanken herantraten, wurde er sofort in die Tat umgesetzt: „Es sollen zwei Komponisten sein, ein Däne und ein Schwede, und ich weiß, welche ich fragen soll. Das Werk soll in Zusammenarbeit zwischen schwedischen und dänischen Musikern aufgeführt werden. Wir werden wirklich eine musikalische Brücke bauen!“

Die zwei, die das Werk bauen sollten, waren der Däne **Ole Schmidt** und der Schwede **Gunnar Jansson**. Ole Schmidt ist Komponist und Dirigent. Als Komponist ist er einer der handwerklich geschicktesten in Dänemark, mit einem tiefen Interesse für die individuellen Möglichkeiten der verschiedenen Instrumente. Selbst betrachtet er Bartók, Hindemith, Strawinsky und Webern als seine größten Vorbilder. Der Jazz ist ebenfalls ein wichtiges Element in seinem Stil. Gunnar Jansson ist Bratschist im Symphonieorchester Malmö und ein sehr produktiver Komponist. Er schrieb Chor- und Kammermusik, aber vor allem zahlreiche Werke für Orchester. In einer Zeit, wo es vielen Komponisten schwer fällt, ihre Musik zur Aufführung zu bringen, ist es bemerkenswert, daß sämtliche Werke von ihm aufgeführt wurden. Es gibt mehrere Gründe dafür: Gunnar Jansson schreibt stets eine spieltechnisch gut durchdachte Musik, die noch dazu einen Duft von Meer und spielendem Licht hat.

Die Kompositionsarbeit begann im Frühling 1993 und dauerte bis Mitte September. Man entschied sich dafür, mehrsätzig zu schreiben und die Sätze zwischen sich aufzuteilen. Beim Verlosen bekam Ole Schmidt die Sätze 1 und 4, Gunnar Jansson die Sätze 2 und 3. Die beiden Komponisten hatten bereits gemerkt, daß sie stilistische Berührungspunkte hatten, aber die Arbeit mit der Symphonie erwies, daß sie sich sogar hinsichtlich der Details überraschend einig waren, und es gibt mehrere Fäden, die zwischen den Sätzen laufen, obwohl diese verschiedene Urheber haben.

Ole Schmidt schreibt über den ersten Satz: „Es fiel mir ein, daß trotz unzähliger Sitzungen keine Instanz die unzähligen größeren und kleineren im Öresund lebenden Meerestiere über *ihre* Meinung über das Brückenprojekt befragt hatte. Ich meinte, es sei korrekt, mit Vertretern dieser Wesen in Kontakt zu treten, um ihre Meinung in Erfahrung zu bringen. Ihre Äußerungen sind die Grundlage für sowohl den Text als auch die Musik. Ihr letzter Satz ist ‚Was soll denn dann mit uns geschehen?...!‘.“

Gunnar Jansson über die beiden Mittelsätze: „Da meine Gedanken um den kulturellen Brückenbau kreisten, und um die Tatsache, daß Schonen nicht länger als knapp 350 Jahre unter schwedischer Oberherrschaft gewesen ist, fand ich es natürlich, einen alten Text aus der Zeit vor dem Frieden von Roskilde zu suchen, und somit Seeland mit Schonen zu verbinden. In *En fuldtro ven* fand ich den gesuchten Text, aus welchem fast sofort eine Volksliedmelodie entstand, die das Material zum dritten Satz lieferte.

Der zweite Satz sollte als Übergang von der heutigen zur damaligen Zeit dienen. Hier sollten auch die Solisten in Erscheinung treten (Sopran, Tenor). Für mich war es natürlich, an Jacques Werup mit der Bitte um einen Text heranzutreten, der sich an den bereits gewählten alten Text anschloß. Musikalisch holte der Satz gewisse Impulse aus dem ersten, um auf diese Weise die Symphonie zusammenzubinden.“

Ole Schmidt erscheint wieder im letzten Satz, über den er sagt: „Im vierten Satz konzentriere ich mich auf den eigentlichen Brückenbau. Die Faszination angesichts der gewaltigen Kräfte, die zwecks Verwirklichung so eines riesigen Vorhabens in Bewegung gesetzt werden. In einem stillen Seitenthema wird aber auch die Freude geschildert, über die Brückenbögen zu fahren. Trotzdem lauert ein Angstgefühl im Hinterkopf. Die Angst davor, daß das, was so gut gehen sollte, so entsetzlich schlecht geht. Ich habe eine genügende Phantasie, um mir vorstellen zu können, was passiert, wenn ein Öltanker einen Pfeiler der stark befahrenen Brücke anfährt, oder daß der Tunnel wassergefüllt wird und Hunderte von Menschen in einer klaustrophobischen Hölle ums Leben kommen. Auch davon handelt der vierte Satz – von der Möglichen

Katastrophe. Der Satz endet aber schön. Eine einsame Violine stimmt nachdenklich. Danach kommt ein kurzer, kräftiger Punkt. Der Hörer darf selbst die musikalischen Aspekte wählen, die seinem Temperament am besten paßt. Es kommt darauf an, ob man Optimist oder Pessimist ist.“

Niels W. Gade: Violinkonzert in d-moll Op.56 (1880)

Im Alter von 17 Jahren saß **Niels Wilhelm Gade** bereits in der Kgl. Kapelle, nachdem er ein Jahr früher als Violinist debütiert hatte. Dies war die Einleitung zu einer großen Karriere; Gade war Dänemarks führende Musikpersönlichkeit während 40 Jahre ab Mitte des Jahrhunderts. Er war es kraft seiner vielen Kompositionen und seiner Einsätze als Administrator, Pädagoge und Dirigent. Sein Durchbruch als Komponist erfolgte 1840 mit der Ouvertüre *Nachklänge von Ossian*, für die er den ersten Preis bei einem dänischen Wettbewerb mit Louis Spohr in der Jury erhielt. Zwei Jahre später brachte sein Unternehmungsgeist eine entscheidende Wendung in seinem Leben herbei: da man sich in Kopenhagen zu seiner *ersten Symphonie* (BIS-CD-339) ablehnend stellte, schickte er sie an Felix Mendelssohn-Bartholdy nach Leipzig. Dieser schrieb noch am selben Tag, an dem er die Symphonie gelesen hatte, einen begeisterten Brief, und er brachte sie drei Monate später zur Uraufführung. Dadurch war Gades Glück eine Tatsache. Er erhielt ein Stipendium, um nach Leipzig, dem musikalischen Mekka der damaligen Zeit, zu reisen. Dort verschaffte ihm Mendelssohn zwei Posten: den eines Lehrers am Konservatorium, und den als assistierender Dirigent bei den bereits berühmten Gewandhauskonzerten. (Gade dirigierte die Uraufführung von Mendelssohns *Violinkonzert*.) Ab 1847 war er fester Dirigent, aber bei Ausbruch des Krieges zwischen Preußen und Dänemark mußte er 1848 nach Hause zurückkehren.

Mehr als vierzig Jahre lang war er dann auf sämtlichen Gebieten der Musik fieberhaft tätig, nicht zuletzt als Vorkämpfer der zeitgenössischen Tonkunst. Als Komponist entwickelte er zunächst einen national gefärbten Stil, aber ab Mitte des Jahrhunderts assimilierte er immer mehr die herrschende mitteleuropäische Tonsprache.

Er schrieb natürlich für sein Instrument: drei Sonaten (Op.6, 21 und 59), ein *Capriccio für Violine und Orchester*, und das 1880 komponierte *Violinkonzert in d-moll*. Dieses wurde vom namhaftesten Violinisten der damaligen Zeit uraufgeführt, Joseph Joachim, mit dem Gade in lebenslanger Freundschaft verbunden war. Sie kamen beide im selben Jahre nach Leipzig, aber Joachim war wesentlich jünger. Das

Konzert wurde am 30. November 1882 im Kopenhagener Musikverein gespielt; Anton Svendsen war Solist und Gade dirigierte.

Das Konzert ist zum überwiegenden Teil lyrisch. Es ist von schöner Melodik geprägt, meistens in der Solostimme, während das Orchester eine diskrete Rolle spielt. Die beiden Themen des ersten Satzes sind kantabel, im Durchführungsteil gibt es ein Orchestertutti, das dramatisch zu werden tendiert, aber der Solist schaltet sich mit ruhigen Melodien ein. Gleich vor dem Wiedereintreten des Hauptthemas gibt es einen kadenzierenden Abschnitt. Der Satz verklingt in lebhaften Figurationen nach einem Orchesterabschnitt.

Der zweite Satz ist dreigeteilt. Ein schnellerer, dunkel gefärbter Zwischenteil ist von der kantablen Melodik der Romanze umgeben.

Das Finale, in Dur, ist ein Rondo, und somit reicher an Kontrasten als die beiden früheren Sätze. Das Rondothema ist lebhaft und tänzerisch, die dazwischen liegenden Episoden kontrastieren mit lyrischen Themen, Tonartswechseln und einem besser durchgearbeiteten Orchestersatz als in den früheren Sätzen. Der Solist darf hier sein technisches Können mehr als früher zeigen.

„Die Violinisten werden Dir dankbar sein, weil Du ihr Repertoire bereichert hast“, schrieb Joachim in einem Brief an den Komponisten.

Kari Hamnøy wurde am Osloer Konservatorium, an der Opern Akademie und am Kgl. Dänischen Musikkonservatorium in Kopenhagen ausgebildet.

Anders Lundh studierte an der Musikhochschule in Malmö und der Opern Akademie in Kopenhagen. Er ist ein gefragter Oratoriensänger mit einem umfassenden Repertoire.

Die Vokalgruppe **Ars Nova** widmete sich vor allem der mehrstimmigen Kirchenmusik der Renaissance und der experimentellen Vokalmusik unserer Zeit. Das Ensemble ist einer der hervorragendsten skandinavischen Kammerchöre und hat über 600 Konzerte und zahlreiche Tournees hinter sich. Ars Nova erhielt mehrmals Preise in Dänemark und international.

Anton Kontra wurde 1932 in Budapest geboren. Nach Siegen bei den großen Bach-Wettbewerben in Budapest und Leipzig ließ er sich in Skandinavien nieder, wo er sich schnell als einer der führenden Violinisten etablierte. 24 Jahre lang war er in Kopenhagen Konzertmeister, bevor er erster Konzertmeister des Symphonieorchesters

Malmö wurde. Mehrere dänische Komponisten widmeten ihm Violinkonzerte, u.a. Per Nørgård, Vagn Holmboe und Niels Viggo Bentzon. Er spielte insgesamt etwa 30 Violinkonzerte. Er ist auch Primgeiger des Kontra-Quartetts und reiste auf Tournées mit Victor Borge. Er erhielt den großen Carl-Nielsen-Preis und den Preis der dänischen Musikkritiker, und 1993 wurde er Ritter des dänischen Dannebrog-Ordens.

Ole Schmidt trug in seiner dirigentischen Tätigkeit stark zu einer Erfolgsreihe der neueren dänischen Musik bei. Er ist international als Nielseninterpret bekannt. Außer den skandinavischen Orchestern dirigierte er das New Philharmonia Orchestra, sämtliche Symphonieorchester der BBC, die Symphonieorchester in Jerusalem, Berlin, Hamburg, Oakland und Hartford. 1958-65 war er Kapellmeister des Kgl. Dänischen Balletts. Er war auch Gastprofessor an der Juilliard School in New York.

Paavo Järvi wurde 1962 in Tallinn (Reval) geboren, wo er am Konservatorium studierte, bis die Familie 1980 in die USA emigrierte. Er setzte die Studien an der Juilliard School of Music und dem Curtis Institute fort, u.a. bei Leonard Bernstein und Michael Tilson Thomas. Er war Leiter der Lyra Borealis und der Chamber Players of Toronto. 1994 wurde er Chefdirigent des Symphonieorchesters Malmö. Er dirigierte sämtliche führende Orchester Skandinaviens und erntete große Erfolge mit dem Royal Philharmonic Orchestra in London. Er dirigierte zahlreiche Aufnahmen für BIS.

In den letzten Jahren entwickelte sich das **Symphonieorchester Malmö** zu einem der führenden skandinavischen Orchester. Konzerte und Aufnahmen des Orchesters wurden von den Kritikern sehr positiv begrüßt. Mit seinen Schallplatten gewann das Orchester internationale Preise. Während einer Tournee vor einiger Zeit durch Deutschland wurde es von den Kritikern gepriesen, die es als Vorbild für deutsche Orchester hervorhoben. Das Symphonieorchester Malmö hat jetzt 87 Musiker. Das Orchester wurde besonders wegen seiner Interpretationen der wichtigsten Werke der Romantik bekannt, die es mit auffallender Intensität spielt. Mehrere zeitgenössische Komponisten verlangten ausdrücklich, daß dieses Orchester bei Aufnahmen ihrer Werke spielen sollte. Ein Großteil des Repertoires besteht aber selbstverständlich aus Musik des klassischen Zeitalters, wie Symphonien von Haydn, Mozart und Ludwig van Beethoven. Das Orchester erscheint auf 21 weiteren BIS-CDs.

La Symphonie d'Öresund (1993)

La *Symphonie d'Öresund* est le résultat d'une idée de l'enthousiaste de la musique Stig Jerker Svensson à Helsingborg. La Banque d'Epargne de la Suède AB et le projet de construction d'un pont de la Caisse d'Epargne Bikuben AS lui donnèrent l'idée d'un pont musical sans frontière entre la Scanie et la Sélande — une *Symphonie d'Öresund*. Quand les représentants des deux banques communiquèrent cette idée à Gunilla von Bahr, elle la transforma immédiatement en projet: "Il y aura deux compositeurs — un danois et un suédois — je sais à qui demander cela. L'œuvre sera créée en collaboration avec des musiciens suédois et danois. Nous allons vraiment construire un pont musical!"

Les deux qui devaient édifier l'œuvre étaient le Danois Ole Schmidt et le Suédois Gunnar Jansson. **Ole Schmidt** est compositeur et chef d'orchestre. Il s'est révélé être un des compositeurs professionnels les plus accomplis du Danemark avec un profond intérêt pour les possibilités individuelles de chaque instrument. Ole Schmidt considère lui-même Bartók, Hindemith, Stravinsky et Webern comme ses principaux modèles. Le jazz est aussi un élément composite important de son style. **Gunnar Jansson** est altiste à l'Orchestre Symphonique de Malmö et un compositeur très fécond. Il a écrit de la musique chorale et de chambre mais surtout plusieurs œuvres pour orchestre. A une époque où maints compositeurs éprouvent des difficultés à faire jouer leur musique, il est remarquable que toutes les pièces de Gunnar Jansson aient été exécutées. Cela s'explique de plusieurs manières: il a toujours bien réfléchi sur l'écriture technique de ses œuvres et sa musique est saturée d'une atmosphère spéciale qui sent la mer et les lumières du jour.

Le travail de composition fut commencé au printemps de 1993 et il se poursuivit jusqu'au milieu de septembre. On décida d'écrire plusieurs mouvements et de se les séparer. Au tirage au sort, Ole Schmidt écopa des mouvements 1 et 4 et Gunnar Jansson, des mouvements 2 et 3. Les deux compositeurs avaient déjà remarqué qu'ils avaient des points de contact stylistiques mais le travail sur la *Symphonie d'Öresund* montra cependant qu'on peut être étonnamment d'accord même au sujet de détails et qu'il y a plusieurs fils qui relient les mouvements quoique ceux-ci aient été écrits par des compositeurs différents.

Ole Schmidt écrit au sujet du premier mouvement: "Il me frappa que, malgré d'innombrables rencontres, personne n'avait demandé aux animaux marins, petits ou gros, leur opinion au sujet du pont projeté. J'estimais qu'il était raisonnable d'établir un contact avec des représentants de ces créatures et de prendre connaissance de leur

humble avis. Les déclarations des créatures sont à la base de la formation du texte et de la musique. Leur dernière phrase est 'Que nous arrivera-t-il donc?...!'

Gunnar Jansson déclare au sujet des deux mouvements du milieu: "Puisque mes pensées tournaient autour de la construction culturelle du pont et du fait que la Scanie est territoire suédois depuis à peine plus de 350 ans, il me sembla naturel de chercher un vieux texte antérieur à la paix de Roskilde et de relier ainsi la Sélande à la Scanie. *En fuldтро ven* est le texte que je cherchais et, de lui, sortit presque immédiatement une mélodie de chanson populaire qui forma le matériau du troisième mouvement.

Le second mouvement devait servir de canal reliant le temps présent et celui d'autrefois. Il fallait aussi faire place ici aux solistes (soprano, ténor). Il m'était naturel de me tourner vers Jacques Werup et de lui demander un texte relié à l'ancien texte déjà choisi. La musique de ce mouvement a reçu des impulsions du premier pour lier ainsi les différents composants de la symphonie."

Ole Schmidt revient pour le dernier mouvement qu'il commente ainsi: "Dans le quatrième mouvement, je me concentre sur la construction même du pont, la fascination sur les énormes forces qui seront mobilisées pour qu'un tel projet géant puisse se réaliser. Mais un calme thème secondaire décrit aussi la joie de conduire sur l'arche du pont. Pourtant, une crainte est à l'affût derrière la tête. La crainte que ce qui devait si bien aller aille terriblement mal. J'ai assez de fantaisie pour m'imaginer ce qui arriverait si un pétrolier filait sur le pont couvert de voitures ou si le tunnel se remplissait d'eau et que des centaines de personnes se noyaient dans un enfer de claustrophobie. Le quatrième mouvement traite aussi de la catastrophe possible. Mais le mouvement se termine bien. Un violon solo prédispose à la réflexion, après quoi vient un point final bref et décisif. L'auditeur peut choisir quels aspects musicaux conviennent le mieux à son tempérament, qu'il soit optimiste ou pessimiste."

Niels W. Gade: Concerto pour violon en ré mineur op.56 (1880)

A 17 ans, **Niels Wilhelm Gade** occupait déjà une place au Kongelige Kapel (l'Orchestre Royal Danois) après avoir débuté comme violoniste l'année précédente. C'était le commencement d'une grande carrière; Gade fut la principale personnalité musicale du Danemark à partir du milieu du siècle et ce, pendant 40 ans, grâce à ses nombreuses compositions et à ses apports comme administrateur, professeur et chef d'orchestre. Il perça comme compositeur en 1840 avec l'ouverture *Gjenklang af Ossian* avec laquelle il gagna le premier prix d'un concours danois avec Louis Spohr dans le jury. Deux ans plus tard, son esprit d'initiative le mena à un important tournant dans

sa vie: comme on était resté froid à Copenhague devant sa *première symphonie* (BIS-CD-339), il l'envoya à Félix Mendelssohn-Bartholdy à Leipzig. Ce dernier lui répondit avec enthousiasme le jour même de la lecture de la symphonie dont il dirigea la création trois mois plus tard. La fortune de Gade était ainsi faite. Il reçut une bourse pour se rendre à Leipzig, la Mecque musicale d'alors. C'est là que, grâce à Mendelssohn, il devint professeur au conservatoire et chef assistant des concerts déjà célèbres du Gewandhaus. (C'est Gade qui dirigea la création mondiale du *Concerto pour violon en mi mineur* de Mendelssohn.) Il en devint le chef régulier en 1847 mais il rentra dans son pays en 1848 à l'éclatement de la guerre entre la Prusse et le Danemark.

Gade s'engagea sans compter pendant 40 ans dans tous les domaines de la musique, surtout comme introducteur de la musique moderne d'alors. Comme compositeur, il développa d'abord un style à la teinte nordique mais, à partir du milieu du siècle, il assimila de plus en plus le langage musical courant en Europe centrale.

Il écrivit naturellement pour son instrument: trois sonates, op.6, 21 et 59, un *Capriccio pour violon et orchestre* et le *Concerto pour violon en ré mineur* daté de 1880. Il fut créé par le violoniste le plus illustre du temps, Joseph Joachim, avec lequel Gade entretenait une amitié à vie. Les deux s'étaient rendus à Leipzig la même année mais Joachim était beaucoup plus jeune que Gade. Le concert fut donné à l'Association musicale de Copenhague le 30 novembre 1882. Anton Svendsen était le soliste et Gade dirigeait.

Le concerto est essentiellement lyrique. Il se caractérise par de belles mélodies données le plus souvent à la partie solo, l'orchestre accompagne discrètement. Les deux thèmes du premier mouvement sont chantants; le développement renferme un *tutti* orchestral qui a tendance à être dramatique mais le soliste revient avec des mélodies calmes. Juste avant le retour du thème principal se trouve une cadence. Le mouvement se termine sur des passages animés après une partie d'orchestre.

Le second mouvement est tripartite. Une section intermédiaire sombre et assez rapide est entourée de mélodies chantantes de romance.

Le finale est en majeur; c'est un rondo plus riche en contrastes que les mouvements précédents. Le thème du rondo est animé et dansant, les épisodes intermédiaires font contraste avec des thèmes lyriques, des changements de tonalité et une partie orchestrale plus travaillée que dans les autres mouvements. Le soliste fait montre de ses connaissances techniques ici plus qu'ailleurs dans le concerto.

“Les violonistes te remercieront d’avoir enrichi leur répertoire”, écrivit Joachim dans une lettre au compositeur.

Kari Hamnøy a fait ses études au conservatoire de musique d’Oslo et à l’Académie d’opéra ainsi qu’au conservatoire danois de musique de l’Orchestre Royal à Copenhague.

Anders Lundh a étudié au conservatoire national supérieur de musique à Malmö et à l’Académie d’opéra de Copenhague. Il est très en demande comme chanteur d’oratorio et son répertoire est vaste.

L’**ensemble vocal Ars Nova** s’est surtout dédié à la musique sacrée polyphonique de la Renaissance et à la musique vocale expérimentale de notre temps. L’ensemble est l’un des principaux chœurs de chambre de la Scandinavie avec plus de 600 concerts et de nombreuses tournées dans son bagage. Ars Nova a gagné des prix à plusieurs reprises au Danemark et sur la scène internationale.

Anton Kontra est né à Budapest en 1932. Après avoir gagné le grand concours Bach à Budapest et à Leipzig, il émigra en Scandinavie où il s’établit rapidement comme un des violonistes marquants. Il fut premier violon à Copenhague pendant 24 ans avant d’occuper ce premier poste à l’Orchestre Symphonique de Malmö. Plusieurs compositeurs lui ont dédié des concertos pour violon, entre autres Per Norgård, Vagn Holmboe et Niels Viggo Bentzon. Il a interprété en tout une trentaine de concertos pour violon. Anton Kontra est aussi primarius du Quatuor Kontra et il a fait des tournées avec Victor Borge. On lui a décerné le grand prix Carl Nielsen et le prix des critiques musicaux danois et il fut fait chevalier du Dannebrog par la reine du Danemark en 1993.

En sa qualité de chef d’orchestre, **Ole Schmidt** a fortement contribué à une série de succès pour la musique danoise moderne. Il est connu mondialement comme interprète de Nielsen. En plus des orchestres scandinaves, Ole Schmidt a dirigé l’Orchestre New Philharmonia, tous les orchestres symphoniques de la BBC, ceux de Jérusalem, Berlin, Hambourg, Oakland et Hartford. Il fut le chef de l’orchestre du Ballet Royal Danois de 1958 à 1965. Il a aussi été invité à enseigner à l’Ecole Juilliard à New York.

Paavo Järvi est né en 1962 à Tallinn où il a étudié au conservatoire jusqu'en 1980 alors que sa famille émigra aux Etats-Unis. Il poursuivit ses études à l'Ecole Juilliard et à l'Institut Curtis avec, entre autres, Leonard Bernstein et Michael Tilson Thomas. Il a été le chef de Lyra Borealis et des Chamber Players de Toronto. Paavo Järvi fut nommé principal chef d'orchestre de l'Orchestre Symphonique de Malmö en 1994. Il a dirigé tous les orchestres majeurs des pays nordiques et il a remporté un grand succès avec l'Orchestre Philharmonique Royal de Londres. Il a plusieurs enregistrements sur BIS à son actif.

Ces dernières années, l'**Orchestre Symphonique de Malmö** est devenu l'un des orchestres majeurs de la Scandinavie. Les concerts et les enregistrements de cet ensemble furent salués unanimement par les critiques. L'orchestre a gagné des prix internationaux pour ses disques. Lors d'une récente tournée en Allemagne, les critiques firent l'éloge de la formation et en firent un modèle pour les orchestres allemands. L'Orchestre Symphonique de Malmö compte maintenant 87 membres. L'orchestre est réputé pour ses interprétations des œuvres majeures de la période romantique qu'il exécute avec une intensité frappante. Plusieurs compositeurs contemporains ont spécifié que l'orchestre soit choisi pour enregistrer leurs œuvres. Une partie majeure du répertoire de l'ensemble est naturellement formée d'œuvres de la période classique comprenant les symphonies de Haydn, Mozart et Beethoven. L'orchestre a enregistré 21 autres disques compacts BIS.

The Öresund Symphony

[1] First Movement *(Text: Ole Schmidt)*

Har I hørt at man vil til at byge en bro
mellem Sverig og Danmark?
Mon det er godt for Sverig og Danmark.
For os kata...
Har I hørt man byger en bro
mellem Sverig og Danmark?
Hvad mon der vil ske med os?

Have you heard that they want to build a bridge
between Sweden and Denmark?
Perhaps this will be good for Sweden and Denmark.
For us cata...
Have you heard that they are building a bridge
between Sweden and Denmark?
Whatever will happen to us?

[2] Second Movement: Du är inte jag *(Text: Jacques Werup)*

Du är inte jag,
du ger mig inte mig,
du ger mig dig.

Jag är inte du,
jag ger dig inte dig,
jag ger dig mig.

Du är någon annan,
du är någon annan,
du är någon annan —
inte en del av mig.
min hud, mitt hår,
mina tänder, mitt språk.

Jag är någon annan,
jag är någon annan,
jag är någon annan —
inte en del av dig,
din mun, din blick,
dina tankar, din kropp.

Jag är inte du,
jag ger dig inte dig,
jag ger dig mig.

Du är inte jag,
du ger mig inte mig,
du ger mig dig.

You are not me,
You don't give me me,
You giver me you.

I am not you,
I don't give you you,
I give you me.

You are someone else,
You are someone else,
You are someone else —
Not a part of me.
My skin, my hair,
My teeth, my speech.

I am someone else,
I am someone else,
I am someone else —
Not a part of you,
Your mouth, your gaze,
Your thoughts, your body.

I am not you,
I don't give you you,
I give you me.

You are not me,
You don't give me me,
You give me you.

Du lär mig varsamhet
med ett annat liv
än mitt eget.

Du låter någon annan
ta mig i besittning.
ja, du låter någon annan
ta mig i besittning.

Vi lär oss varsamhet
med andra liv
än våra egna.
Vi låter andra ta oss i besittning.
Vi lär oss varsamhet --
vi låter många andra
ta oss i besittning.
Vi lär oss varsamhet
med varandra.
Vi lär oss varsamhet
med andra,
med många andra.
Varsamhet, varsamhet
med många många andra.

Var går gränsen
för det som är du i mig
och för det som är jag i dig?

Var går gränsen
för det som är du i mig
och för det som är jag i dig?

Var går gränsen
för det som är i andra i oss?

Gränsen för det som är vi
i de andra?

Var, ja var går gränsen
för det som är andra i oss?
För det som är vi i de andra?

Jag vill inte veta det!

Jag vill inte veta det!

You teach me caution
With a life
Other than my own.

You let someone else
Take possession of me.
Yes, you let someone else
Take possession of me.

We learn caution
With lives
Other than our own.
We let others take possession of us.
We learn caution --
We let many others
Take possession of us.
We learn caution
With each other.
We learn caution
With others,
With many others.
Caution, caution
With many, many others.

Where is the border
Of that which is you in me
And of that which is me in you?

Where is the border
For that which is you in me
And for that which is me in you.

Where is the border
For that which is in others and in us?

The border of that which is us
In the others?

Where, oh where is the border
For that which is others in us?
For that which is us in the others?

I don't want to know!

I don't want to know!

Vi vill inte veta det!
Vi vill inte veta det!

vi vill fortsätta växa,
bli vind och territorier!
Förväxla vårt land med andras,
snudda en främlings hand
och bli ett med världens
gränslöshet!
Förväxla oss med varandra
tala med någon annans röst.
bli intill förväxling lika,
bli ett med världens
trösterika gränslöshet!

Bli ett med världens gränslöshet.

[3] Third Movement: En fuldtro ven *(Text: 5 strophes from a Danish poem from before 1658)*

Urterne gror, og solen hun skin,
og jorden hun fanger husvale;
duggen han driver af himmelen ned
over bjerge og dybe dale.

Sligt er og et menneskes hjerte,
inår det fanger husvale.
kommer det til sin kærest ven,
han kan både le og tale.

Jeg mener den ven alt under det træ,
som rosen plejer at bære;
jeg vil mig plante udaf det træ
min alsom hjerteligens kære.

Gud give min kærest så mange godnat,
som himmelen er med stjerner sat;
Gud give min kærest så mange gode år,
som linden bær løv og hinden bær hår.

Jeg kan ikke mer om venner at kvæde,
det ganges mig sent af hu;
jeg elsker den ven, der mig haver kær,
mig tykkes det kan vel due.

We don't want to know!
We don't want to know!

We want to carry on growing,
To become wind and territories!
To confuse our country with other people's,
Brush against a stranger's hand
And become one with the world's
Boundlessness!
To confuse ourselves with others,
To speak with someone else's voice.
To become alike until we are mistaken,
To become one with the world's
Comforting boundlessness!

To become one with the world's boundlessness.

The plants grow and the sun does shine,
And the earth is consoled;
The rain falls from the sky
On mountains and deep valleys.

Such, too, is a human heart
When it receives consolation.
If it comes to its dearest friend,
He can both laugh and talk.

I mean the friend that's under the tree,
The tree that bears the roses:
I would plant of that tree
My very dearest heart.

God grant my dearest as many good nights
As the heavens are set with stars:
God grant my dearest as many good years
As the lime-tree bears leaves and the hind has hair.

I cannot sing anything more of my friends
That comes to mind;
I love the friend to whom I am dear,
I feel that that is enough.

INSTRUMENTARIUM

Anton Kontra – Violin: Antonius Stradivarius, Cremona 1703. Bow: Lamy, Paris c. 1900

Recording data: [1-4] 1994-04-11/13; [5-7] 1994-08-23/25 at Malmö Concert Hall, Sweden

Recording engineer: [1-4] Ingo Petry; [5-7] Robert von Bahr

[1-4] 4 Neumann KM130, 2 Neumann KM131, 2 Neumann TLM 170, 2 Neumann KM134 and 2 Neumann U89 microphones; microphone amplifier by Didrik De Geer, Stockholm; Studer 961 mixer; Fostex D-20 DAT recorder [5-7] 2 Neumann U89, 2 Neumann TLM170, 2 Neumann KM130 microphones; Studer 961 mixer; Fostex D-20 DAT recorder

Producer: Robert von Bahr

Digital editing: Siegbert Ernst

Cover text: Malmö Symphony Orchestra

English translation: Andrew Barnett

German translation: Julius Wender

French translation: Arlette Lemieux-Chené

Front cover painting: Ari Laitinen

Photographs of the recording sessions: © Klas Andersson

Photograph of Anton Kontra: © Anders Mattsson

Typesetting, lay-out: Kyllikki & Andrew Barnett, Compact Design Ltd.

Colour origination: Studio 90 Ltd., Leeds, England

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.

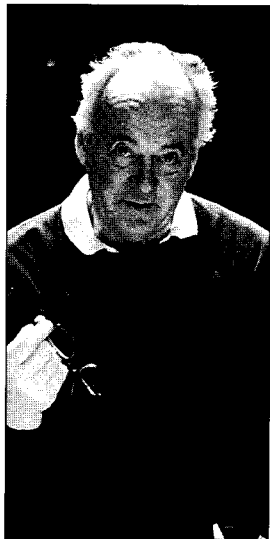
If we have no representation in your country, please contact:

BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden

Tel.: +46 8 544 102 30 Fax: +46 8 544 102 40

info@bis.se www.bis.se

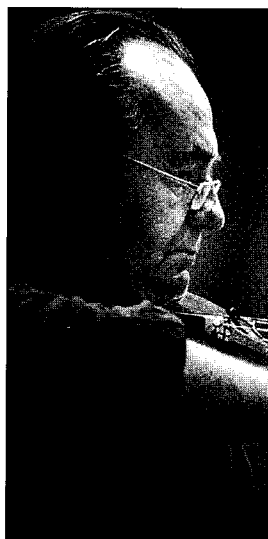
© & ® 1994, BIS Records AB

Ole Schmidt

Paavo Järvi

Anton Kontra

MALMÖ SYMFONIORKESTER

Bikuben

SPARBANKEN